

Mitä ylläpitolajely tarkoittaa?

YLLÄPIDETTÄVIEN kasvien siemeniä välitetään henkilöille, jotka sitoutuvat ylläpitolajelyyn. Siementen tilaajan toivotaan lähettävän siemeniä takaisin Maataiselle 3 kertaa seuraavien 5 vuoden aikana, sekä juureksissa 2 kertaa 5 vuoden aikana. Näin arvokkaat siemenkannat säilyvät elävässä geenipankissa. Kunhan siemeniä saadaan riittävästi takaisin, nämä kasvukannat voivat tulla yleiseen välitykseen. Ylläpitolajely auttaa säilyttämään vanhoja ja arvokkaita kasvukantoja seuraaville sukupolville. Vanhat maataiskannat ovat sopeutuneet omille maantieteellisille alueille ja ovat perimältään monimuotoisia. Maataiset muuntelevat myös kannan sisällä. Nykyiset viljelylajikkeemme pohjautuvat maataisiin. Myös tulevaisuudessa voi tulla tarvetta maataiskantojen perimän hyödyntämiseen kasvinjalostuksessa. Maataiskantojen säilyttämistä viljeltynä kutsutaan on farm -suojeluksi. Tähän me kaikki voimme osallistua pienelläkin pinta-alalla osalla kasveista! Ylläpitolajelijöitä kaivataan kaiken aikaa lisää. Jospa juuri Sinä valitsisit yhden ylläpitolajin luettelosta ja pitäisit siitä huolta niin, että aikanaan voisit palauttaa siemeniä Maataiselle. Tämä olisi todellinen arvoteko!

Omaa ylläpitolajelystä vuonna 2022

Tänä vuonna kasvatin mm. ”Särdal”-taitepapua ja ”Ruotsalainen”-silpoydinhernettä. Särdalin kukat ovat kellertäviä ja palot 15 cm pitkiä. Se on runsassatoinen ja tarvitsee tukemista. Jopa isot palot ovat säikeettömiä. Pavut ovat hyviä keitetynä suolavedessä ja nautittuna voin kanssa. Voi pakastaakin. Ohjeet siemenviljelyyn tulevat siementen mukana. Tarkemmin pavun historiasta voi lukea: <https://sesto.nordgen.org/sesto/index.php?scp=ngb&thm=sesto&lst=&accnumtxt=NGB17806>

Historia: ”Vi har ärvt frö...” så börjar Ann Hallberg brevet som berättar om brytbönan Särdals historia. I hemmet på Bengtsgården i Särdal i Halland var man noga att inte slösa, fröbönor togs år efter år. När Sofi Jönsson inte längre odlade sina bönor tog sonen Jöns, född det första året på 1900-talet, vid och fortsatte odla bönan i föräldragårdens trädgård. Han satte bönorna tätt i två rader så att bönorna stötade varandra. Till hjälp hade varje planta stöd av en pinne då plantan blir tung när bönorna växer ut. Jöns använde endast kompost som jordförbättring, tidigare användes tång som fick multna och sedan

↑ 'Ruotsalainen'-silpoydinherneen palkoja.

↓ Silpoydinherneen tuleentuneita siemeniä.

användes till gödslingsmedel. Numera är det Ann och hennes man, Jöns systerson, som odlar bönan i Vrigstad. Bönan äts förvälld i lättsaltat vatten med lite smör, antingen som förrätt eller som tillbehör till mat. ”Särdal” blir 40 cm hög och blommar med gulvita blommor och ger baljor som är 10-15 cm långa. Varje bönplanta behöver stöttas då den ger stor skörd. Även stora bönor är mjälla och utan trådar. De går bra att frysa”. NordGen NGB17806.

Silpoydinherne ”Ruotsalainen” on korkea ja tarvitsee ainakin 2 m:n tuen. Alkuperältään se on vanha lajike tai maatiainen Ruotsista, ap. Seesamin kokoelmista Skanssenilta ja saatu Maataiselle v. 1991. Sen kukat ovat valkoiset, siemenet vihreät tai keltaiset. Sillä sanotaan olevan ”Valtavan runsas sato, joka jatkuu aina syysmyöhälle” ja ” Herneet hyvänmakuiset tai ainakin ok”. Katsoin, että ”Ruotsalaisen” siemenet, jotka kylvin olivat vuodelta 2016, mutta itävyys oli vieläkin todella hyvää!

Tomaatit ovat tehneet erityisen hyvin kauppansa tänä vuonna ja jotta seuravanakin vuonna niitä olisi saatavilla, niitä näistä erityisesti toivotaan siementä välitykseen: ”Evakko”, ”Potatomatti”, ”Vienankarjala” ja ”Vienatar”.

Lähetätkää siemeniä syyskylvöihin!

← Karhunlaukka kypsyttelee siementään kesäkuussa.

Maatalainen 3 / 2022

ITUSILMUJA

Liljat (mm. rusko- ja tiikerililja) sekä talvivalkosipuli ja ilmasipuli. Muistakaa myös käärmeenlaukan itusilmut! Karhunlaukan siemenillekin syyskylvö on paras.

SIEMENIÄ koristekasveista

Seuraavien koristekasvien siementen itävyys on parhaimmillaan tuoreena tai ne vaativat kylmäkäsittelyn itääkseen: ukonhatut, vuokot, päivänliljat, kurjenpolvet, kurjenmiekat, katkerot, piikkiputket, kiurunkannukset, esikot, kullerot, ängelmät, jouluruusut, särkynytdän, sinivaleunikko, metsäalppikello ja pionit.

SIEMENIÄ hyötykasveista

Seuraaville hyötykasveille suositellaan syyskylvöä saman vuoden siemenillä: väinönputki, saksankirveli, palsternakka ja sokerijuuri.

Itusilmut ja pikkusipulit kannattaa tilata ja istuttaa syksyllä. Niitä ei välttämättä ole tarjolla ensi keväänä, koska itusilmut ja pikkusipulit voivat kuivua talven aikana. Tilaa syksyllä kylmäkäsittelyä vaativien lajien siemenet ja kylvä ne ulos ennen talven tuloa. Lajit, jotka tarvitsevat kylmäkäsittelyä itääkseen ja/tai joiden itävyys on parhaimmillaan kylvettynä samana syksynä, on merkattu siemenluetteloon kylvöohjeella C tai D.

← Kurjenpolvilla on viisiosainen lohkohedelmä.

Huom! Puuvartistet kasvit tarvitsevat yleensä kylmääsittelyn itääkseen.

Siementen keruuhjeet löytyvät kokonaisuudessaan vuoden 2022 Siemenluettelosta. Siemenet toivotaan lähetettävän lokakuun loppuun mennessä osoitteeseen: Pirkko Kukkola, Kuusjoenperäntie 45, 25340 KANUNKI tai tuotavan Maatiaisen toimistolle Helsinkiin, Stenbäckinkatu 8.

Vanhojen vihanneskantojen etsintäkuulutus!

Keneltä löytyisi siemenvälitykseen seuraavia kasvikantoja:

- peltoherne 'Nord'
- tarhaherne: 'Koivikon sokeriherne', 'Perä-Pohjolan sokeriherne', 'Paksukuorinen voiherne', 'Aikainen Luulaja' | silpoydinherne: 'Forssan ydinherne', 'Gauffin herkku', 'Kiviherne'
- herne: "Ruotsin Violetti", "Latvian Kirjava"
- härkäpapu: "Joutseno", "Simpele", "Askola"
- liina eli maatiaishamppu, kessu
- nauris: "Liperin sinikuorinen", "Kärkölän punainen"
- heliantti, idänkirveli ja mukulapähkämö

Siemensatoterveisin,

ANNE LEINO

Kuvat: Anne Leino

'Särdal'-taitepau kukki.

→ 'Särdal'-
taitepavun
siemensatoa.

